

sygn. akt VII U 1215/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

16 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 16 listopada 2021 r. na posiedzeniu niejawnym

odwołania T. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

z 15 lipca 2021 r., znak (...), (...) i (...)

o zwrot świadczenia postojowego

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1215/21

UZASADNIENIE

T. N. 13 sierpnia 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 15 lipca 2021 r., znak: (...), (...) i (...). Odwołujący uznał, że organ rentowy błędnie odmówił mu prawa do świadczenia postojowego i nakazał zwrot wraz z odsetkami świadczeń wypłaconych: 22 maja 2020 r., 2 czerwca 2020 r. oraz 2 lipca 2020 r. w kwotach po 2080 zł. Ubezpieczony wskazał, że oświadczenia o spadku dochodów, formie opodatkowania, rozpoczęciu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przed 1 lutego 2020 r. oraz braku podlegania ubezpieczeniu z innego tytułu złożył zgodnie z prawdą. W jego ocenie zgodnie z definicją osoby prowadzącej działalność zawartą w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest nią również wspólnik spółki jawnej. Odwołujący stanął na stanowisku, że prowadzi działalność gospodarczą w branży gastronomicznej, która była obciążona znacznymi restrykcjami, co ma istotne znaczenie w rozpatrywanej sprawie. Podniósł też, że nie ukrył żadnych danych i faktów, co oznacza, że wypłacone świadczenia postojowe nie mają znamion nienależnie pobranych (odwołanie z 13 sierpnia 2021 r., k. 2-3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy przytoczył treść art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z 2 marca 2020 r.

o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, a także art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy – Prawo przedsiębiorców. W jego ocenie, wspólnik spółki jawnej nie należy do kręgu podmiotów uznawanych za przedsiębiorcę w rozumieniu Prawa przedsiębiorców. ZUS wskazał, że ubezpieczony jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych na mocy art. 15 zx ustawy o COVID (odpowiedź na odwołanie z 13 września 2021 r., k. 5 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. N. jest wspólnikiem spółki jawnej (bezsporne).

15 kwietnia 2020 r., 28 maja 2020 r. i 22 czerwca 2020 r. złożył on wnioski do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o świadczenia postojowe w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym przez (...)19 dla osób prowadzących działalność gospodarczą. We wnioskach ubezpieczony wskazał, że osiągnął przychód w kwotach: 13 822,16 złotych za luty 2020 r. oraz 6836,58 złotych za marzec 2020 r. Ponadto złożył kilka oświadczeń, z których wynikało, że przychód uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe był co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc i nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obowiązującego na dzień złożenia wniosku; rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej przed 1 lutego 2020 r.; nastąpił przestój w prowadzeniu działalności w następstwie wystąpienia (...)19; nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu; nie jest objęty ubezpieczeniami społecznymi rolników; dane zawarte we wniosku są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym (wnioski: z 1 kwietnia 2020 r., 28 maja 2020 r. i 22 czerwca 2020 r., a. r.).

Po rozpoznaniu wniosków organ rentowy wydał 15 lipca 2021 r. trzy decyzje znak: (...), (...) i (...) na podstawie art. 15 zv i art. 15 zx ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. ZUS odmówił T. N. prawa do świadczenia postojowego i zobowiązał go do zwrotu jako nienależnie pobranego świadczenia postojowego w trzech kwotach po 2080 zł wraz z odsetkami za zwłokę w kwotach: 130,84 zł od 1 czerwca 2020 r. do dnia wydania decyzji, 121,27 zł od 1 lipca 2020 r. do dnia wydania decyzji oraz 11,37 zł od 1 sierpnia 2020 r. do dnia wydania decyzji.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia podkreślono, że wspólnik spółki jawnej nie jest przedsiębiorcą (decyzja z 15 lipca 2021 r., a. r.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach rentowych. Fakty wynikające wprost z dokumentów nie były kwestionowane przez strony procesu i zasługiwały w pełni na uwzględnienie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie T. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 15 lipca 2021 r., znak: (...), (...) i (...), jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Przedmiot sporu wymagał jedynie rozważenia czy wspólnik spółki jawnej jest uprawniony do świadczenia postojowego. Pozostałe kwestie związane z wydaniem zaskarżonej decyzji nie były kwestionowane przez stronę odwołującą w toku postępowania sądowego.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą COVID” osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, zwanej dalej "osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą" przysługuje świadczenie postojowe. Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności, odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna.

W związku z ogólnością światowym kryzysem spowodowanym zagrożeniem epidemicznym spowodowanym wirusem (...)2, który z uwagi na globalny charakter dotknął niemalże każdej sfery codziennego funkcjonowania, wprowadzone zostały szczególne rozwiązania prawne. Sytuacja związana z rosnącą liczbą zakażeń wirusem (...)2 wymusiła bieżące monitorowanie sytuacji epidemicznej, z czym wiązało się wprowadzenie licznych obostrzeń

i rozwiązań zmierzających z jednej strony do wyizolowania jednostek zakażonych, zaś z drugiej do zminimalizowania ryzyka rozwoju epidemii w Polsce. Istotna jest również aktywność legislacyjna polskiego ustawodawcy, który starał się wprowadzać rozwiązania prawne odpowiadające aktualnym oczekiwaniom i potrzebom wynikającym ze stanu tak zagrożenia epidemicznego jak i epidemii. Jednym z przykładów rozwiązania wprowadzonego w związku z sytuacją wywołaną przez (...)2 jest tzw. świadczenie postojowe, które zgodnie z art. 15 zq ust. 1 ustawy o COVID przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności. Przysługuje ono zarówno osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, jak i zleceniodawcy lub zamawiającemu, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna. Ustawodawca precyzuje warunki, w których świadczenie postojowe przysługuje. Względem osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą przysługuje ono, jeżeli prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej rozpoczęto przed 1 kwietnia 2020 r. i jednocześnie osoba ta:

- przed 1 lutego 2020 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej;
- nie zawiesiła prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz jeżeli przychód z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe był o co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc;
- podlega ubezpieczeniu społecznemu wyłącznie z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej;
- prowadzi działalność gospodarczą, mieszka na terytorium Polski i jest obywatelem polskim lub obywatelem UE, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) i posiada prawo pobytu lub prawo stałego pobytu lub zamieszkuje na terytorium RP i jest cudzoziemcem legalnie przebywającym na terytorium RP;
- w następstwie wystąpienia (...)19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności.

Na podstawie art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) zwanej dalej „prawo przedsiębiorców” przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą oraz wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

W rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 423) zwanej dalej „ustawą systemową” za osobę prowadzącą działalność gospodarczą uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Świadczenie postojowe przysługuje osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów prawa przedsiębiorców. Wskazać należy przy tym na konstrukcję przepisów zawartych w ustawie systemowej. W punkcie 1 art. 8 ust. 6 występuje odesłanie do Prawa przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, zaś w punkcie 4 jest mowa o innych podmiotach. Ujęcie w punkcie 1 wskazujące na osobę prowadzącą działalność gospodarczą jest kompatybilne z art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy (...)19, co pozwala przyjąć spójność tych regulacji.

Sąd zważył, że wspólnicy spółek jawnych nie są osobami prowadzącymi działalność gospodarczą na podstawie prawa przedsiębiorców. Przedsiębiorcami są spółki, których są wspólnikami. Wskazane podmioty w art. 8 ust. 6 pkt 4 w zakresie ubezpieczenia społecznego należy traktować tak, jak osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Inaczej mówiąc, reguluje jedynie „rodzaje osób ubezpieczonych”, ograniczając swój zakres do kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wskazane osoby, w tym wymienione w punkcie 4, dla celów ubezpieczeń społecznych traktowane są jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Ta ustawa nie wymienia kręgu osób prowadzących działalność gospodarczą, albowiem o tym przesądza prawo przedsiębiorców lub inne przepisy szczególne. Pojęcie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność jest pojęciem sformułowanym dla potrzeb ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych i dotyczy osób, które wykonują różnego rodzaju działalność na własny rachunek (zob. P. Kostrzewa, Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, LEX/el. 2014).

W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że wspólnik spółki jawnej jest uznawany za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność na mocy art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, jednak nie jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, gdyż taką osobą jest spółka jawna, a nie jej wspólnik. Konstrukcja prawna spółki jawnej wyklucza z kręgu osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej wspólnika spółki jawnej, ponieważ spółka ta prowadzi zawodowo we własnym imieniu działalność gospodarczą. W konsekwencji wspólnicy spółki jawnej, jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność

w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, podobnie jak wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki komandytowej lub partnerskiej, nie mogą być traktowani jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu punktu 1 cytowanego przepisu. Ze statusem tym nie musi być powiązane faktyczne prowadzenie tej działalności. Jest to istotna różnica w zasadach podlegania ubezpieczeniom społecznym, z jednej strony, osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność, a z drugiej – wspólników spółek prawa handlowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 marca 2019 r., III AUa 2348/18). Podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniem społecznym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą ma fakt rzeczywistego wykonywania tej działalności, na dodatek w sposób ciągły

i o charakterze zarobkowym. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 23 stycznia 2020 r., III AUa 403/19).

Dodatkowo z uregulowania art. 13 pkt 4 w nawiązaniu do art. 8 ust. 6 ustawy systemowej wynika, że wyłączeniu z ubezpieczenia podlegają okresy, na które wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów prawa przedsiębiorców. W przypadku natomiast osób, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, nie uzależnia się podlegania ubezpieczeniom społecznym od prowadzenia działalności przez wskazane spółki. Przepis ten wskazuje zatem, że tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym jest sam status osoby, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, innymi słowy „bycie wspólnikiem”.

Ponadto w uzasadnieniu do projektu ustawy COVID wskazano, że świadczenie postojowe jest przeznaczone dla najbardziej zagrożonych grup, do których należą „osoby prowadzące działalność gospodarczą, opłacające składki same za siebie”. Takimi osobami mogliby być wspólnicy spółek jawnych, jednakże taki zwrot nie przesądza o tym, że każdy kto opłaca składki „sam za siebie” jest uprawniony do świadczenia postojowego. W żadnym wypadku takie sformułowanie nie stanowi podstawy do zastosowania wykładni rozszerzającej zakresu podmiotowego świadczenia postojowego. Ustawodawca w sposób wyraźny ograniczył krąg osób uprawnionych do powyższego świadczenia, jak również przesłanki nabycia do niego prawa. Jest to świadczenie dedykowane osobom fizycznym, u których przestój działalności, jako przedsiębiorców, zrodził zagrożenie dla dalszego funkcjonowania, wręcz bytu i egzystencji. W przypadku jednak prawa do świadczenia postojowego decyduje kwalifikacja z punktu widzenia regulacji dotyczących działalności gospodarczej poprzez postrzeganie tych osób przez przepisy prawa przedsiębiorców.

Reasumując, w ocenie sądu świadczenie postojowe nie powinno być kwalifikowane jako świadczenie z ubezpieczenia społecznego, a szeroko pojmowane świadczenie dla przedsiębiorców, dlatego przesądzający powinien być status uprawnionego w rozumieniu przepisów prawa handlowego i gospodarczego, a nie prawa ubezpieczeń społecznych. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie rozstrzyga kwestii statusu przedsiębiorcy ani podstawy prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, lecz wskazuje wyłącznie na zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym podmiotów w niej wskazanych. Z kolei przepis art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej nie jest podstawą prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez wspólników spółki jawnej. Wspólnicy tych spółek

podlegają ubezpieczeniom społecznym w okresie prowadzenia działalności przez spółkę, a nie posiadania statusu wspólnika, mimo nie wykonywania przez spółkę działalności.

W oparciu o powyższe sąd uznał, że odwołujący bezpodstawnie pobrał trzykrotnie świadczenia postojowe w kwotach po 2080 zł (22 maja 2020 r., 2 czerwca 2020 r. i 2 lipca 2020 r.) W sprawie należało więc należało zastosować przepisy art. 15 *z*x ust. 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy COVID, w myśl których osoba, która pobrała nienależnie świadczenie postojowe, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za nienależnie pobrane świadczenie postojowe uważa się świadczenie przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie lub odpowiednio zleceniodawcę lub zamawiającego. Odsetki, o których mowa w ust. 1, są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia zwrotu. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony nie kwestionował wysokości nienależnie pobranego świadczenia, jak również odsetek wyliczonych w zaskarżonej decyzji przez organ rentowy. W konsekwencji w ocenie Sądu wydane rozstrzygnięcie jest prawidłowe, a odwołanie, jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe, sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w tenorze wyroku.